

**Frans Esausz. den Heussen
(hertaald door Anne
Doedens en Jan Houtert
m.m.v. Gerben Stormhoek),
*Gedachtenisse van d'Engel-
sche Furie op de Vliestroom,
en der Schelling***

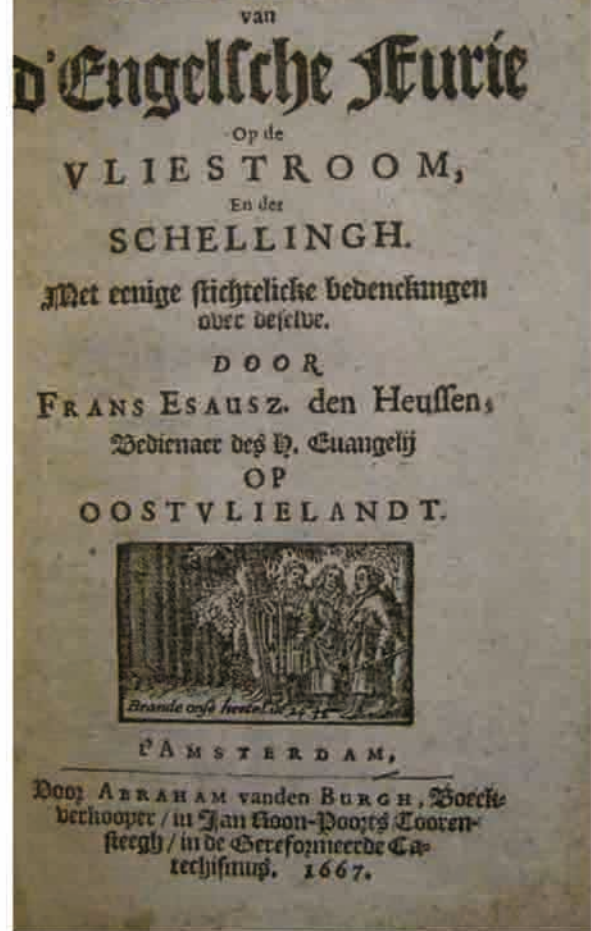
(Aspekt, Soesterberg 2011) 128 blz.,
€ 14,95.

Frans Esausz. den Heussen, dominee op Vlieland, schreef dit werkje in 1667 ter herinnering aan de enorme ramp die in het jaar daarvoor had plaatsgevonden. De Engelsen hadden toen in de Tweede Engels-Nederlandse Oorlog (1665-1667) de enorme koopvaardijvloot van de Republiek op het Vlie vernietigd. Dolblij met de overwinning besloten schout-bij-nacht Robert Holmes en zijn mannen vervolgens ook West-Terschelling te plunderen en plat te branden. Vlieland werd gespaard omdat de Engelsen de indruk hadden dat ze daar meer tegenstand zouden kunnen verwachten. Anne Doedens en Jan Houtert hebben de oorspronkelijke tekst hertaald, van illustraties voorzien en opnieuw uitgegeven. Ook de oude tekst is nog opgenomen voor de liefhebbers. Het geheel is een goed leesbaar document van een zeer gelovig ooggetuige die de gebeurtenissen op zijn eigen wijze vertelt en interpreteert: "Het is waar, het heeft de Heer behaagd om de Terschelling te straffen door de Engelsen. In Zijn rechtvaardigheid, omwille van hun zonden, zoals al Zijn oordelen immer rechtvaardig zijn." Het was in 1666 algemeen bekend dat de Engelse vloot voor de Hollandse kust voer, maar aangenomen werd dat de Engelsen het niet in hun hoofd zouden halen om de voor hen onbekende binnenzee met zandbanken ten zuiden van de Waddeneilanden binnen te varen. Helaas voor de Republiek hadden de Engelsen een loodsbootje geën-

terd en de loodsman gedwongen de Engelse oorlogsbodems door het gevaarlijke Stortemelk tussen Vlieland en Terschelling te laveren. De Vlielanders stonden vol verwachting vanaf het eiland te kijken wanneer de oorlogsschepen zouden vastlopen, maar dat gebeurde tot hun grote schrik niet. Nog erger was dat de Engelsen een aantal branders bij zich hadden. Natuurlijk hadden de Staten van Holland de paar honderd koopvaardijsschepen die er lagen, op straffe van een flinke boete, gesommeerd terug te varen naar de haven waar ze vandaan kwamen. Maar de handelsbelangen waren groter. De kooplieden wilden nog eenmaal voor de winter viel uitvaren naar de Oostzee. Daarnaast lagen er enkele schepen uit de Oost die nog uitgeladen moesten worden. Kortom het was 'business as usual'. De koopvaardijsschepen werden door een paar oorlogsschepen beschermd maar waren niet voorbereid op de brandende teerbootjes. Veel schepen hadden nog kunnen ontkomen als de bemanning loyaal was gebleven maar iedereen probeerde zijn eigen

hachje te redden. Ook lieten veel schippers de ankerkabels kappen waardoor hun schepen tegen elkaar aan dreven en de brand oversloeg en het ene schip door het andere werd vernietigd. De schade was gigantisch: circa 150 - 170 schepen werden in brand gestoken en de bemanning probeerde zwemmend of in bootjes te ontkomen. De impact op onze voorouders was enorm: de Beurs van Amsterdam werd een paar dagen gesloten en het huis van Michiel de Ruyter werd door een meute belegerd. Een jaar later keerden de kansen. Londen werd na eerst een pestepidemie te hebben doorstaan ook nog bijna geheel verwoest door een grote brand. Onder leiding van De Ruyter vond in 1667 de Tocht naar Chatham plaats en werd de Engelsen een grote nederlaag toegebracht. Van Heussen wist op wiens hand God was: "Hij heeft immers in Londen bijna alle Engelse kerken laten verbranden, maar het vuur stopte bij de Dietse of Nederlandse kerk. Die heeft hij onbeschadigd gelaten..."

Joke Noordstrand ■

ASPEKT